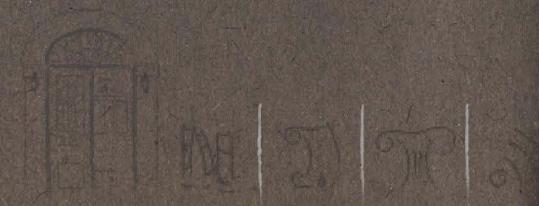

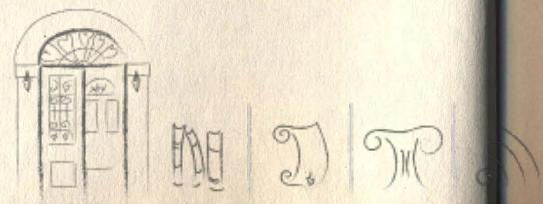
H-Π 1889.652 → Αντ. 5 Μαΐου 1889

Β1 3648

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΙΣΣΑΚΡΟΥ

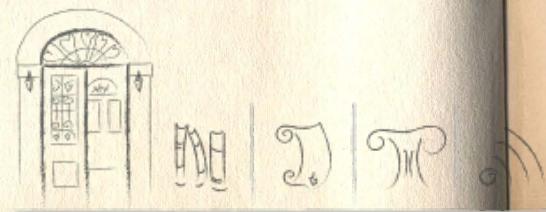
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΑΙΓΑΙΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΕΩΠΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

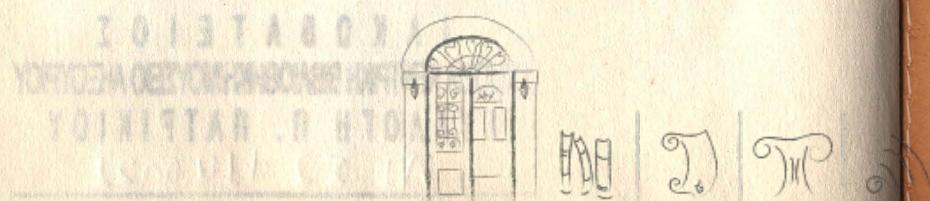
ΑΙ. Σ2. φ14.0021

Ο ΦΩΣΚΟΛΙΣΜΟΣ
EN ITALIAI

82 1149

ΙΤΑΛΙΑ δὲν ἀπέκαμεν ἔτι παντοιοτρόπως ἐκδηλοῦσα τὸν ἔξαιρετικὸν αὐτῆς πρὸς τὸν Φώσκολον θαυμασμόν. Υπουργοὶ παρέλαβον πρὸ δεκαπενταετίας τὰ ὅστα του ἀπὸ τοῦ φιλοξένου τῆς Ἀγγλίας ἑδάφους, ἡ δὲ ἀνακομιδὴ αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν τῶν ἀνθέων περιεβλήθη τὸν χαρακτῆρα παγδήμου ἔθνικῆς πανηγύρεως. Σύλλογοι ἰδρύονται σημεραι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ διαπρεπεῖς λόγιοι ὡς ἀποκλειστικὸν θέμα τῶν ἀσχολιῶν των εἰς ἑαυτοὺς προσάλλουσι τὴν μελέτην τῶν πονημάτων του ἡ τὴν ἀφήγησιν τοῦ πολυκυμάντου βίου του ὁδοὶ ἐν μεγαλοπόλεσι βαπτίζονται διὰ τοῦ δνόματός του, τὸ δὲ σπουδαιότατον πάντων, τὸ ἐπώνυμόν του προσέλαβεν ἡδη τὰς ιδιαζούσας ἐκείνας ἐπιπροσθέτους καταλήξεις, αὕτινες ἐμφαίνουσι τὰ ὑπόταν γ μεγαλουργῶν ἀνδρῶν ἰδρυόμενα συστήματα καὶ τοὺς θιασώτας αὐτῶν. Ηθετὴ αὐτοῦ μήτηρ, ἡ περιβάλλουσα διάτοσαύ της λατρείας τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ τὸν τάφον, ἡθέλησεν οἵονεὶ ν' ἀγαπληρώσῃ παρ' αὐτῷ τὰς ζοφερὰς ἡμέρας, ἀς μακρὰν αὐτῆς ἐν ὑπεροριᾳ διήνυσεν· ἡ δὲ πρώην αὐτῆς πρωτεύουσα, ἡ τὰ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

δεστά αύτοῦ ξενίζουσα, ἐνόμισεν δτι περικλείουσα τοιοῦτον θησαυρὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς δύναται ν' ἀμεριμνήσῃ περὶ τοῦ στέμματος, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς ἀφηρέθη.

'Αλλὰ διάτι ἡ ἀποκλειστικὴ αὕτη ὄλοκλήρου λαοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ἀφοσίωσις; Κατὰ τί ὑπερέχει τοσοῦτον τῶν ἄλλων ὁμοτέχνων του, ὥστε νὰ ἐγείρηται μονόσκηπτρος ἐν τῷ τῆς νεωτέρας Ἰταλίας ποιητικῷ πολυανδρίῳ; Διέγραψε λοιπὸν ἡ Ἰταλία ἐκ τῶν πινακίδων τῆς ἱστορίας τῆς τὰ δύναματα τοῦ Μόντη, τοῦ Μανζόνη, τοῦ Λεοπάρδη; Ἀληθεύει ὅτι οἱ ποιηταὶ οὗτοι δὲν ὑπέστησαν τοὺς διωγμοὺς τῶν τυράννων, ἀλλὰ τίς δύναται ώς πρὸς τοῦτο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν πολυπαθῆ τῆς Σπιλβέργης δεσμώτην κατασκευάζοντα ἐν τῇ εἰρκτῇ αὐτοῦ περιπόδια διὰ τῆς αὐτῆς ἔκείνης χειρὸς, ἥτις ἔχαραξε τοὺς στίχους, τοὺς ἀρδεύσαντας δι' ἀδόλων δακρύων τὴν ὑπὸ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου τῶν παθῶν καυτηριασθεῖσαν ψυχὴν τοῦ Βύρωνος;

Εἰς τί λοιπὸν ἔγχειται ἡ παρὰ παντὸς Ἰταλοῦ ἀνομολογουμένη ὑπεροχὴ τοῦ Φωσκόλου; Εὔχερής ἡ ἀπάντησις. Οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβήτησῃ ὅτι πάσης ἱστορικῆς περιόδου ἐπιδρασάστης πολὺ ἡ ὅλιγον ἐπὶ τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει ἡ ἐνὸς ἔθνους ιδίᾳ προσταται κατ' ἀπαράθατον γόμον δαιμόνιός τις ποιητῆς, ἔγκαρκον μνημεῖον τῶν πόθων, τῶν δοξασιῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν κακιῶν τῆς ἐποχῆς του, παραλαμβάνων πάγτα ταῦτα ἐκ τοῦ πε-

ριστοιχίζοντος αὐτὸν κόσμου, ἀποδίδων δὲ αὐτὰ πάλιν μετουσιωθέντα ἐν τῇ χοάνῃ τῆς διανοίας του καὶ περιβεβλημένα τὸ κύρος τῆς μεγαλοφυίας του. Δὲν γέτατήθη λοιπὸν ὁ εἰς νέον δίον κληθεὶς ἵταλικὸς λαὸς ὅταν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Φωσκόλου διεῖδε τὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως, ἀναγορεύσας αὐτὸν ἴεροφάντην τῆς ἐθνεγερσίας του, χορηγὸν τῆς ἀναικαίνισθείσης πνευματικῆς αὐτοῦ κινήσεως. Εάν τὸ μοναρχικὸν καὶ θρησκευτικὸν τοῦ Δάντου ποίημα, ὃ μεγαλοπρεπής ἔκεινος τρίπους τοῦ μεσαιωνικοῦ μυστικισμοῦ, παρεβλήθη προσφυῶς ὑπό τινων πρὸς δέσυκόρυφον γοτθικὴν μητρόπολιν, ἦς ὑπέρκειται ὁ σταυρὸς ὡς κορύφωμα τοῦ ἰδεώδους κόσμου, διὸ τὸ οἰκοδόμημα συμβολικῶς ἀπεικονίζει, τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ Φωσκόλου, κλασικὰ μὲν τὸ εἶδος, πλὴν περιρρεόμενα ὑπὸ τῆς ἀκτινοβολίας χειραφετηθέντος κόσμου, δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς κίονας δωρικοῦ ἥκορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἐφ' ὧν ἀνεπετάσθη τὸ ἐμβλῆμα τῆς γεωτέρας καὶ εὐγενεστέρας τῶν κατακτήσεων — ἡ σημαία τῆς ἐλευθερίας.

"Ινα δυνηθῆ τις νὰ πεισθῇ περὶ τῆς, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἀναμφισβήτητου ὀρθότητος τοῦ ἴσχυρισμοῦ τούτου, ἀνάγκη ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἐποχὴν, ἐν ᾧ ἐγεννήθη καὶ ἡνδρώθη ὁ ποιητής, εἰς τὸν αἰῶνα ἔκεινον, che veramente balletta, ὡς μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ δριμύτητος τὸν ἀπεκάλεσεν ὁ Ἀλφιέρης. Ήλήν ὁ αἰῶνας οὗτος δὲν ἐψέλλιζεν ως τὸ εὔελπι βρέφος, ὅπερ διὰ τῶν ἀγάρθρων αὐτοῦ φθόγγων

προσανακρούεται ἐνίστε τὴν ἐπαγωγὸν ἡ κεραύνειον εὐγλωττίαν τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' ὡς ὁ ἡμίπληκτος τυμβογέρων, ὁ παραπαίων ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ παρελθόντος. Τὴν Ἰταλίαν ἐνέμετο τότε ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ πολὺ δυστυχῶς παραταθεῖσα ποιητικὴ ἔκείνη προσωπιδοφορία, ἡ λίαν εὐφήμως κληθεῖσα Ἀκαδημία τῶν Ἀρχάδων ποιμένων, παραλαβόντων μόνον παρὰ τῆς ἀρχαίας τέχνης τὴν μεγαλοπρεπή αὐτῆς περιβολὴν, κολπουμένην ἀπειροκάλως περὶ τὰς ἀναπήρους αὐτῶν ἰδέας, ὡς ὁ χιτών ἀθλητοῦ περὶ τὸν θώρακα φθισιῶντος. Ἡ θρησκεία, ἡ πατρίς, ὁ ἔρως, οἱ τρεῖς οὗτοι παράγοντες πάσης γονίμου ἐμπνεύσεως, ἡ τρίχορδος αὐτῇ λύρα τῆς καρδίας, ὡς λίαν προσφυῶς τὴν ἀπεκάλεσεν ὁ Ρεγάλδης, δὲν ἐτάραττον διὰ τῶν ἐπιτακτικῶν αὐτῶν ὄρμῶν τοὺς ὑπνους τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνυπόπτων τούτων δολοφόνων τῆς τέχνης· ἡ ποίησις ἐκπατρισθεῖσα ἐκ τοῦ ἀπείρου, τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς ἐνδιαιτήματος, κατεβιθάζετο ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν χαμαίζηλον ἴδιότητα παιδιᾶς μεμορφωμένων ὅμηγύρεων, ὡς παρὰ τοῖς νεωτέροις τὰ ἔνσαρκα αἰνίγματα καὶ αἱ δραματοποιούμεναι παροιμίαι. Ἐὰν τὰ εἴτε νικῶντα εἴτε ἡττώμενα, δοῦλα ὅμως πάντοτε τῆς Ἰταλίας τέκνα, ἐξέπεμπον ἀποθηῆσκοντα ὑπὲρ ξένου ἀγῶνος τοὺς γόους τῆς ἀγωνίας των, ποίαν οἰμωγὴν δὲν κατεσίγαζεν ἡ ὑπὸ τῶν φενακοφόρων τούτων ποιμένων ἐξυμνουμένη φωνὴ καλλικελάδου εὔνούχου; Ἡ Βεατρίκη, ἡ ὁδηγήσασα τὸν Δάντην εἰς τὰν

παράδεισον, ἡ Ἐλεονώρα, ἥτις δὲν ἀνύψωσε μέχρις αὐτῆς τὸν Τάσσον, ἀλλὰ μέχρις αὐτοῦ ἀνύψωθη, ἡδύναντο ἄρα γε νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὴν Νίκην ἡ τὴν Ἀμαρυλλίδα, τὰς ποιητικὰς ταύτας πλαγγόνας τῶν πολιῶν ἔκείνων νηπίων;

Πλὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν στιχηρῶν τούτων φληναφημάτων ἐνέσκηψεν ἡ καταιγὶς τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπαναστάσεως, μεταβαλοῦσα τὴν, κατὰ τὴν γερμακὴν ἔκφρασιν, ὄργανικὴν ἔκείνην τῆς Ἰταλίας στασιμότητα εἰς ἀτελεύτητον πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν κυκεῶνα. Οἱ ἐν Γαλλίᾳ δημοκρατικὸς προέγραψεν ἀπὸ τοῦ ὑφους τῶν συνελεύσεων του τοὺς πολεμίους τοῦ συστήματός του· ὁ ἐν Ἰταλίᾳ συνωμότης ἐσκευώρει εἰς τὸ βάθος τῶν ὑπογείων του τὸν θάνατον τοῦ πραγματικοῦ ὑποτιθεμένου δυνάστου του· ἡ Γαλλία ἡγειρεν ἐν εἰδεχθεὶ θριάμβῳ πρὸ τῶν ἀφθαλμῶν τῆς Εὐρώπης ὅλης τὴν βασιλοκτόνον λεπίδα τῆς λαιμητόμου τῆς· ἡ Ἰταλία ἔχρυπτεν αἰσχυντηλῶς εἰς τὸ σκότος τὴν δολοφόνον αἰχμὴν τοῦ ἐγγειρόδιου της. Οἱ θεσμοὶ, τὰ δόγματα, αἱ κοινωνικαὶ τάξεις, τὰ πάντα συνεφύροντο ἐν θδελυρῷ καταπτώσει· ἐάν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ζοφερᾶς ταύτης θυέλλης ἐπέλαμπον ἀκτῖνες ἐπιστήμης καὶ τέχνης, αὕται, κατὰ τὴν ρῆσιν συγγραφέως τινός, ωμοίαζον πρὸς τὸν ἥλιον τῶν πρώτων τῆς κοσμογονίας ἡμερῶν, ὅστις ἐφώτιζε τὸ χάος χωρὶς νὰ δύνηται νὰ τὸ γονιμοποιήσῃ. Οἱ λαὸς ἐπάτασσε τὴν ἐλευθερίαν κατακρεούργων τὸν Basville, ἡ βασιλεία ἐκαρατόμει τὴν φιλοσοφίαν ἐν

τῷ προσώπῳ τοῦ Pagano· ὁ κλῆρος μετέτρεπε τὸ ἔξομολογητήριον, τὸν δρμὸν τοῦτον τῆς ἀλγούσῃς καρδίας, εἰς χαλκεῖον ραδιουργίας καὶ φόνου· ἡ δὲ γυνὴ, ἡ μαλάξασα πολλάκις διὰ τῆς γοητείας αἴτης τὴν ἀγριότητα τοῦ περὶ αὐτὴν κόσμου, ἡ οἵτις αὐτῇ τῶν κοινωνικῶν λαιλάπων, περιεβάλλετο, ἵνα μᾶλλον σαγηνεύσῃ τὸν ἄνδρα, τὸν ἴματισμὸν, ὃν αἱ σύγχρονοι αὐτῆς γαλλίδες ἀφιέρουν εἰς τὴν λαιμητόμον.

‘Υπὸ τοιαύτης ἀτμοσφαίρας περιεβάλλετο ὁ Φώσκολος, στὰν τὸ ἀψευδὲς τῆς μεγαλοφυΐας ἔμφυτον τῷ ἀπεκάλυψε τὸν προορισμόν του. ‘Η Ἰταλία ὥφειλεν ἀντὶ πάσης θυσίας ν’ ἀνεγερθῆ ἐκ τοῦ βόθρου, εἰς δὲν κατέπεσεν· ἔμελλε ν’ ἀνοικοδομηθῆ ἡ θρησκεία τῆς, ν’ ἀναπλασθῶσι τὰ ἥθη τῆς, ν’ ἀνακαίνισθῇ τέλος ἐκ βάθρων ἡ κοινωνία τῆς. ‘Ἐν ξίφος ἡδύνατο μόνον νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ θαῦμα τοῦτο· τὸ ξίφος, σπερ ἐνίκα ἐν Ἀρκόλη καὶ Μαρέγγῳ, τὸ ξίφος, σπερ ἐσφυρηλάτησε μὲν ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία δὲ ἡκόνησε. Ηλήνη ἡ κεφαλὴ ἔκεινη, ἐν ἥ, κατὰ τὰς ἐλπίδας τῶν ἵταλῶν πατριωτῶν, ἔκυοφορεῖτο ἡ ἐλευθερία τῆς χερσονήσου, κατέλειπε τὸν στέφανον τῆς δόξης ἀγτὶ τοῦ διαδήματος τῆς δεσποτείας· ὁ Σκηπίων μετεβάλλετο εἰς Καισαρα, εἰς δὲν οἱ ἔξαπατηθέντες Ἰταλοὶ διὰ στόματος τοῦ Καισαρότη ηὔχοντο, σπως ἀναδειχθῆ πράγματι Καισαρ, ἵνα Βροῦτον. Τὸ ἔργον, σπερ τὸ ξίφος δὲν ἐπετέλεσεν, ἡ λύρα ἡθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ, μεταβάλλουσα οὐχὶ σπανίως τὴν χορ-

δὴν αὐτῆς εἰς νευρὰν τόξου, καὶ δι’ αὐτῆς ἀκοντίζουσα βέλος ἀντὶ ἄσματος· ποιητὴς στρατιώτης ἀπεφάσισε ν’ ἀνεγερθῆ ὑπεράνω τῶν θρόνων καὶ τῶν στεμμάτων τὴν, κατὰ τὸν Πράτην, σκηπτοῦχον ἀρμονίαν του, ἀναδεικνύων αὐτὴν, οὐχὶ πλέον ἀέργων ἐντρύφημα, ἀλλὰ κοινωνικὴν ἀποστολήν. ‘Ο στίχος ἔμελλε τοῦ λοιποῦ, ως ἀλλο πρόσταγμα, νὰ ρυθμίζῃ τὸ βῆμα τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους.

Ηλήνη τίνι τρόπῳ ἡδύνατο νὰ ἔξημερωθῇ ἡ ὑπὸ τοσούτων ἀτιθάσων παθῶν οἰστρηλατουμένη ἔκεινη κοινωνία; Ήως νὰ παλινορθωθῇ ἡ θρησκεία ἔκεινη, ἡν ὁ πέλεκυς τῶν βασιλέων καὶ ἡ σκαπάνη τῶν ὅμαδων ἐναλλάξ κατεκρήμνιζον; Ήως ν’ ἀναστηλωθῶσιν οἱ βραχίονες τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔκεινου, ἐφ’ οὐ πρὸ δλίγου ἥγειροντο αἱ δοκοὶ τῆς λαιμητόμου; Εἰς μόνος τρόπος ὑπελείπετο εἰς τὴν τεγχνην ὅπως μαλάξῃ τὸν πέριξ αὐτῆς ὡρυόμενον κόσμον· ἔπρεπε ν’ ἀνοικοδομήσῃ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν πολυθείαν, οὐχὶ ως πρότυπον πολιτικοῦ ἡ θρησκευτικοῦ καθεστώτος, ἀλλ’ ως πλαστικὸν σύμβολον τοῦ ‘Ωραίου, τὴν πολυθείαν ἔκεινην, εἰς ἡν προσέφερε καθημερινὴν θυσίαν ὁ Γκαϊτε, ἡν μετὰ στεναγμῶν ἀνεκάλει ὁ Σχίλλερος. Νέα φιλολογία καὶ ποίησις ἔμελλον νὰ ιδρυθῶσι, διαπνεόμεναι μὲν ὑπὸ τῆς ψυχῆς τῆς νέας ἐποχῆς, πλὴν περιβεβλημέναι τὴν φεγγοδολὴν παρεκθύντος κόσμου· ἡ ρῆσις τοῦ Σχενιέρου, sur des pensers nouveaux faissons des vers antiques, ἔπρεπε γὰ τεθῇ εἰς πλήρη ἐφαρμογήν. ‘Ἐν τῷ

προγράμματι τῆς ἡθικῆς ἀναπλάσεως τῆς Ἰταλίας τὸ Ὡραῖον ἔπειτε νὰ τιθασσεύσῃ τὴν ἐξηγριωμένην κοινωνίαν· ἐκ τῆς ἡμερώσεως ταύτης ἔμελλε νὰ προέλθῃ ἡ μόρφωσις τῶν ἥθων, ἐκ ταύτης δὲ τὰ θαύματα τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ίδου τὸ πρόγραμμα τοῦτο θαυμασίως ἐκτύλισσόμενον ἐν τῇ τριλογίᾳ τῶν Χαρίτων· ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἐστία, ἡ Παλλὰς, ίδου οἱ τρεῖς σταθμοὶ τοῦ ἀνακαινιζομένου ἔθνους.

Ἡ κοινωνία λοιπὸν κατηρτίσθη· τὸ μειδίαμα τῆς καλλονῆς καὶ τῶν παρομαρτούντων αὐτῇ θελγήτρων ἐφυγάδευσε τὴν Ἐρινύν τῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἐργμώσεως· ἡ αἰδὼς τῆς γυναικός, ἡ ἀγνότης τῶν οἰκογενειῶν ἀνεβλάστησαν ἐκ τῆς ἐπελθούσης γαλήνης· τὸ ξίφος μετεβλήθη εἰς σμίλην, τὸ βέλος εἰς χρωστήρα. Αἱ αἰματόρρυτοι αὐλακες βρίθουσιν ἐλπιδοπαρόχων στάχυων· τὰ ἀπέραντα πεδία τῶν ἀδελφικῶν πολέμων μετεβλήθησαν εἰς ἀκμαζούσας πόλεις. Πλὴν ἡ ἀνορθωθεῖσα αὐτῇ κοινωνία χρήζει ἐνὸς πολιτεύματος καὶ μιᾶς θρησκείας· πολιτεύματος, ὅπως οιοῦ ἐν εὐνομίᾳ μέχρι τοῦ τάφου, θρησκείας ὅπως οιοῦ εὐελπιες πέραν τοῦ τάφου. Τὸ πολιτεύμα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ καλῆται δημοκρατία ἡ ἀριστοκρατία, ἀλλ' ἡ σότης ἡ θρησκεία αὐτῇ δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζηται χριστιανισμὸς, ιουδαιισμὸς ἢ μωαμεθανισμὸς, ἀλλ' ἡ θαυμασία. Διατί ἐπὶ τῶν διστῶν τοῦ ἀλαζόνος πλουσίου νὰ ἐγείρηται καλλιμάρμαρον μαυσωλεῖον, τὰ δὲ πτώματα τῶν ἀποκλήρων τῆς τύχης νὰ συμφύρωγται ἐν τῷ αὐτῷ ἀγω-

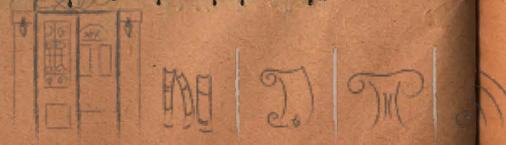
νῦμω λάκκῳ; Ποσάκις ἐν τῷ λάκκῳ τούτῳ ἐτάφη κεφαλὴ περιλαβοῦσα τὸ ἄπειρον δι' ἐνὸς λογισμοῦ τῆς, καρδία διαδραμοῦσα δι' ἐνὸς παλμοῦ τῆς τὴν αἰωνιό ητα! Ποσάκις ἐπὶ ταῦ λάκκου τούτου ἐστήθη τὸ ιχρίωμα, καὶ θρόμβοι κακούργου αἴματος κατέβρεξαν τὸν περιφρονούμενον τάφον! Ὁχι, οἱ καθεύδοντες ἔκεινοι ἀνθρωποι δὲν ἀπέθανον· οὗτοι συνδιαλέγονται ἔτι μετά τῶν ζώντων, ἐπὶ δὲ τῆς πλακός των τότε μόνον φύεται τὸ ἄγθος, ὅταν τὴν διαβρέχῃ τῆς ἀγάπης τὸ δάκρυ.

Ίδου μεθ' ὅποιου πάθους καὶ εὐφραδείας ὁ ποιητὴς κηρύττων εἰς τοὺς Τά φοις του τὴν ισότητα καὶ τὴν ἀθανασίαν πληροῦ ὡς ἀλλος πνευματέμφορος νομοθέτης τὴν διττὴν ἀνάγκην τῆς εἰς νέαν ζωὴν κληθείσης κοινωνίας. Πλὴν κάτι τι ὑπολείπεται ἀκόμη· δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸν ἀνθρωπὸν ἡ ἡπιότης τοῦ χαρακτῆρος, ἡ ἀγνότης τῶν ἥθων, ἡ ζέσις τῆς εὐσεβείας, ἡ ἀφοσίωσις εἰς τοὺς νόμους· τὸ ἡθικὸν τοῦτο οἰκοδόμημα, αἰσίως περατωθὲν, πρέπει νὰ ἐπιστεγασθῇ διὰ τοῦ ἔρωτος. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐκπολιτισθέντος ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὀλοσχερῶς ἐξαγνισθεῖσα ἐὰν ἐν αὐτῇ δὲν ἐμφωλεύσῃ τὸ αἰσθημα ἔκεινο, κίνητρον πρὸς μεγαλουργίαν, δημιουργὸν νέων κοινωνιῶν, συνεκτικὸς κρίκος τῆς πλάσεως. Καὶ ίδου τέλος καταδήλως ἀναφαινόμενον ὑπὸ τὴν ἀρχαιοπρεπῆ αὐτοῦ περιβολὴν τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τὸ πνεῦμα. Πλὴν ἐνταῦθα δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ ἡδυπαθοῦς ἔκεινου ἔρωτος τῆς κλασικῆς ἐποχῆς, τοῦ ἐκπνέοντος μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ

μόνον πρὸ τῆς ἀπολαύσεως ἀναβιοῦντος· πρόκειται
περὶ τοῦ ἔρωτος τοῦ τελεσιουργοῦ, τοῦ ὑπερφυοῦς,
ὅστις ἐν τῇ λατρευομένῃ γυναικὶ διορᾶ τὴν πλήρωσιν
ἐνδὸς ὄντερου, τὴν ἐνσάρκωσιν ἐνὸς ἴνδαλμα-
τος. 'Ο ἔρως οὗτος δὲν εἶναι ἀκτὶς ἥλιου ἐπιπαί-
ζουσα ἐπὶ τοῦ κάλυκος τοῦ ἄνθους ἡ ἐπὶ τοῦ πτί-
λου τῆς χρυσαλλίδος· εἶνε φλόξ δημιουργοῦσα ἢ
κατερειποῦσα, πυρὴν, περὶ ὃν στοιχειοῦται νέος
κόσμος ἢ κρατήρ, ὑφ' ὃν ἀσπαίρει κόσμος κα-
ταρρεύσας. Τοιοῦτος ἐστιν ὁ ἔρως τοῦ "Ὀρτις
πρὸς τὴν Θηρεσίαν" ἢ εἰκὼν τῆς ἔρωμένης οὐ μό-
νον δὲν διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἔρωντος τὰς
βεβήλους ὄρμάς της ὅλης, ἀλλ' ὡς ἀλλος θώραξ
ἀδαμάντινος προφυλάττει αὐτὸν κατὰ πάσης σα-
γηνείας, κατὰ πάσης ἀποπλανήσεως. 'Ο μηδέποτε
πρὸ τῶν τυράννων κύψας τὸ μέτωπον κλίνει τὸ γόνυ
ἐνώπιον τῆς ἀγαπωμένης παρθένου· τὸ μειδίαμά της
ρυθμίζει τὴν πορείαν του, ἢ κατήφεισ αὐτῆς ἐλέγχει
τὰς παρεκτροπάς του, τὸ φίλημά της ἀποθεοῖ τὴν
ἀρετὴν του. Πλὴν ὁ ἔραστής δὲν ἀπεξεδύθη τὸν πα-
λίτην· ἢ Θηρεσία καὶ ἢ Ἰταλία ἐναλλάσσονται ἐν τῇ
ψυχῇ αὐτοῦ· ἀμφότεραι εἰσιν ὥραιαι καὶ δοῦλαι,
ἀμφότεραι προσδοκῶσιν ἐλευθερωτήν. Ἀρά γε ἢ Θη-
ρεσία, ἡτις ὑπείκει εἰς τὰς δεσποτικὰς τοῦ πατρός
της θελήσεις, δὲν εἶναι ἢ Ἰταλία, ἡτις ὑποκύπτει εἰς
τὰς ἀπανθρώπους βουλὰς τῶν τυράννων της; 'Ο μοι-
ραῖος δεσμὸς, ὁ ὅποῖος καταθλίβει τὴν νεάνιδα, δὲν
εἶναι τάχα ἢ ἀπαισια ἀλυσις, ἡτις δεσμεύει τὴν πατρί-
δα; "Οχι, δὲν ἐπιβιούλευται ὁ "Ὀρτις τὴν τιμὴν τῆς

μετ' ὀλίγον ἐγγάμου γυναικὸς μεταδίδων αὐτῇ τῇ
καταβιβρώσκουσαν τὴν καρδίαν του φλόγα· ἐκεῖνο, ὁ-
περ μελετᾷ, δὲν εἶναι μοιχεία, ἀλλὰ χειραφέτησις.

Δὲν ὑπερῆρε λοιπὸν ἢ Ἰταλία τὴν ἀξίαν τοῦ ἀ-
οἰδοῦ ἐκείνου, ὅστις, ἡγούμενος τῆς ἀνακαινιζομένης
κοινωνίας της, ως οἱ βάρδοι τοῦ μεσαίωνος
προεπορεύοντο τῶν μαχομένων στρατιῶν, προ-
εχάραξεν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τοῖς ἔργοις αὐ-
τοῦ τὰ διάφορα στάδια τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς πα-
λιγγενεσίας καὶ τῆς ἡθικῆς αὐτῆς ἀναπλάσεως.
Οὗτος πρώτος ἴδρυσεν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τοῦ ἀνα-
γεννωμένου ἔθνους τὴν ἀστικὴν ἐκείνην σχολὴν,
ἡτις δὲν θέλγει ἐκθηλύνουσα, ἀλλὰ διδάσκει ἀν-
δρίζουσα· τοιουτορόπως δὲ, παρὰ τὸ ἔθος τῶν ἐν
τῇ ἔνεη γῇ βιωτάντων πλείστων ἵταλῶν ποιητῶν
ἢ λογίων, δὲν μετέτρεψε τὸν οἰστρόν του εἰς ἄ-
ινηλον προαγωγά τῇ γεμονικῶν ἔρωτων, ἀλλ' ὡς ἀλ-
λος ἐθνικὸς ἱεραπόστολος προστεπάθησε διὰ τῆς ἐκ-
τυλίξεως τῶν ἵταλικῶν ἀριστουργημάτων νὰ προ-
σηλυτίσῃ τοὺς ἔνεούς εἰς τὴν ἀγάπην τῆς γῆς τῶν
πατέρων του. Καὶ δικαίως μὲν αὐτῇ τὸν κατέτα-
ξε μεταξὺ τῶν δαιμονίων ἐκείνων νεκρῶν, ὡν ἐ-
κεν ἀπεδείχθη πολλάκις ζῶσα· ἀτένθηται δικαίως
πάντοτε ὅτι ὁ "Ἐλλην" ἐκεῖνος δὲν παρίσταται ἐ-
κεῖ ὡς οὐδὲς αὐτῆς, ἀλλ' ὡς πρεσβευτής παρ' αὐ-
τῇ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν ἣ ἐγεννήθη, καὶ ὑπὲρ
τῶν δικαιωμάτων τῆς ὁποίας συνηγορεῖ διὰ τῆς ἀ-
φῶνου παρουσίας του πολὺ ἀποτελεσματικώτερον
ἢ διὰ τῆς εὐφραδεστέρας ἀγορεύσεως. Ἐπὶ τῆς

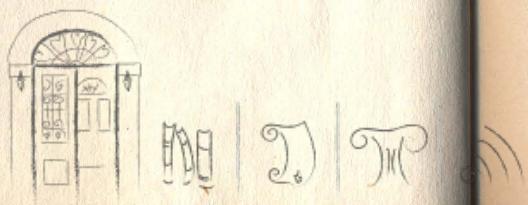
γῆς, δπου κεῖται τεθαμμένος ὁ Φώσκολος, δὲν πρέπει νὰ σκευωρῆται οὐδὲν κατὰ τῆς Ελλάδος, διότι, ἀν τοῦτο συνέβαινεν, ἡ Ἰταλία θὰ ἥκουε φωνὴν ἔξερχομένην ἀπὸ τοῦ Πανθέου τῆς καὶ λέγουσαν· «Οχι, δὲν μὲ ἐθάψατε εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων μου· μὲ περιεβάλετε δι' ἀπατηλῆς πομπῆς, ἵνα ὁ-συγηρότερον παρατείνητε τὴν ἔξορίαν μου!»

ΜΕΜΝΩΝ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

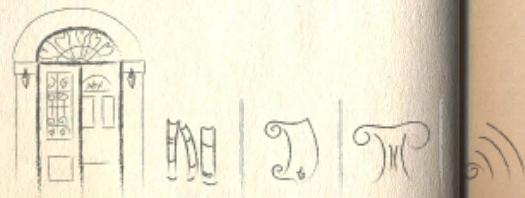
ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ—ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΑΥΓΗ.»

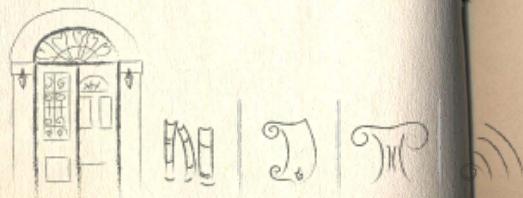
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΞΟΥΡΙΟΥ

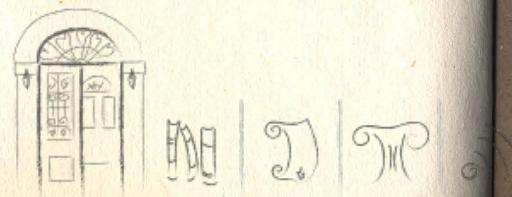
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

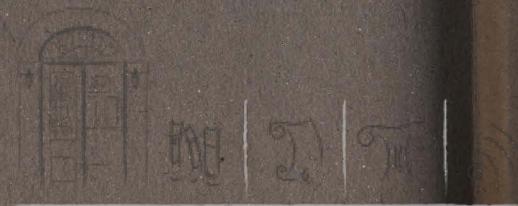
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΑΝΝΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙβλιοθήκη
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΠΟΛΙΣ

